

Genomgång av disciplinnämndens beslut

**januari 2020-juni 2022
med ombudens reflektioner**

Förord

Disciplinnämnden utgör en väsentlig del av universitetets rättsliga process där man behandlar disciplinära ärenden som rör studenter och doktorander. Fallen kan innefatta allt från plagiat till försök till vilseledande samt andra former av oegentligheter. Att hamna i disciplinnämnden är ofta en svår och tung upplevelse för studenter som av olika skäl hamnar i denna situation. Det är viktigt att studenternas perspektiv tas på allvar under processen och att de får tillgång till det stöd som de behöver. Något som dock inte har gjorts är att se över vilka fall som hamnar i disciplinnämnden, vilka fakulteter, program och institutioner är oftast representerade, och hur utkomsten av ärendena blir. I denna protokollstudie om disciplinnämnden analyseras just detta. Studien bidrar med en värdefull insikt i disciplinnämndens beslut samt hur processen kan förbättras för att bättre tillgodose studenters och doktoranders rättigheter och behov. Rapporten är även den första i sitt slag, och därmed uppmuntras därför övriga studentkårer som har student- och doktorandombud på övriga lärosäten att se över detta i sina disciplinnämnder.

GUS presidium vill därmed tacka våra student- och doktorandombud, Charlotte Larsson Hanning och Eva Fluor Jonson, för deras engagerade och insiktsfulla arbete med framtagandet av denna rapport. Deras insatser i att agera stöd spelar en avgörande roll i att skapa en trygg, stöttande och inkluderande miljö för studenter och doktorander som i många fall har ställts inför en utmanande situation. Tack för allt ni gör och för att ni bidrar till en bättre studietid för studenterna på Göteborgs universitet.

Ordförande

Elina Falsafi Tonekaboni

Vice ordförande

Emil Berglind

Innehåll

1. Inledning	4
1.1. Bakgrund	4
1.2. Syfte	5
1.3. Genomförande	5
1.3.1. Insamling av material	5
1.3.2. Bearbetning av materialet	5
1.3.3. Variablerna som togs fram ur materialet	6
1.3.4. Redovisning av handläggningstid	6
1.3.5. Remiss till handläggarna i disciplinnämnden	6
1.3.6. Totalpopulation	6
1.3.7. Vad är en disciplinär förseelse	6
1.3.8. Vad är ett vilseledande?	7
2. Resultat	7
2.1. Kön	7
2.2. Olika sorters vilseledande	10
2.2.1. Plagiat	10
2.2.2. Plagiat i grupparbeten	10
2.2.3. Otillåtna hjälpmedel	10
2.2.4. Otillåtet samarbete	11
2.2.5. Öppna flikar i Canvas	11
2.2.6. Fuskklappar och mobiltelefon i tentasal	12
2.2.7. Övriga vilseledande	12
2.2.8. Störande av utbildning, verksamhet och trakasserier	13
2.3. Den vanligaste disciplinära förseelsen	14
2.4. Fördelning av ärenden per institution	14
2.5. Vilka kurser är mest frekventa?	16
2.6. Uppsåt	16
2.7. Påföljd	17
2.8. Vad är skillnaden mellan avstängning och varning?	19
2.9. Varning	21
2.10. Antal dagar mellan den misstänkta förseelsen och avgörandet i disciplinnämnden	21
2.11. Handläggningstid för ärenden som avgjordes under 2020	22
2.12. Handläggningstid för ärenden som avgjordes under 2021	22
2.13. Handläggningstid för ärenden som avgjordes under första halvåret 2022	23

2.14.	Handläggningstid för samtliga ärenden i materialet från januari 2020 till och med juni 2022	24
3.	Överklaganden	25
4.	Ombudens avslutande reflektioner	26
4.1.	Kvinnor och män	26
4.2.	Påföljd	26
4.3.	Fakulteter med flest ärenden	27
4.4.	Institutioner med flest ärenden	27
4.5.	Fakulteter med få ärenden	27
4.6.	Institutioner med få ärenden	28
4.7.	Ärendetyper och varför plagiat är vanligast	28
4.8.	Handläggningstiden	29
4.9.	Överklaganden	29
5.	Förslag till förbättringar	29
6.	Slutdiskussion av presidiet	30

1. Inledning

Student- och doktorandombuden¹ (ombuden) på Göteborgs universitets studentkårer (GUS) har tre huvudsakliga uppgifter varav den ena är att stötta och hjälpa studenter som har blivit misstänkta för vilseledande i samband med examination och riskerar att ställas inför Disciplinnämnden. Periodvis har ombuden arbetat nästan enbart med att stötta och hjälpa dessa studenter. Det har under de senaste åren blivit mer påtagligt att väntetiden från det att studenten blir misstänkt av institutionen för att ha försökt att vilseleda vid examination till dess att ärendet avgörs i disciplinnämnden tar allt längre tid. Under åren med pandemin, Covid-19, har handläggningstiden ökat markant men även dessförinnan uppfattades handläggningstiden som lång av studenten. För en student kan även några månader innebära stora förändringar i hur studiesituationen ser ut och hur studenten har utvecklats i sin akademiska kunskap. Ett disciplinärende innebär ofta att studenten känner en stor oro över att inte veta när ärendet kommer att avgöras och hur processen går till. Det kan under handläggningstiden och med ovisshet om när ärendet tas upp även vara svårt att planera studierna och då speciellt om utbildningen innehåller många obligatoriska moment och praktik eller verksamhetsförlagd utbildning, VFU. Inom vissa utbildningar ges kurserna endast en gång per år, vilket innebär att om studenten missar en obligatorisk kurs kan utbildningen bli mycket försenad.

1.1. Bakgrund

Ombudens roll blev mer framträdande då en av de tidigare rektorerna² föreslog att ombuden alltid skulle finnas på plats i universitetets huvudbyggnad i samband med disciplinnämndens möten, även om studenten inte hade tagit kontakt med ombuden innan mötet. Studenter som får en påföljd som innebär avstängning från studierna kan bli väldigt ledsna och upprörda och behöver då någon som kan lyssna, stötta och hjälpa till med ett eventuellt överklagande av beslutet till Förvaltningsrätten. Ombuden är därför antingen på plats eller finns tillgängliga via telefon eller e-post under disciplinnämndens möten om en student skulle vilja ha stöd under eller efter mötet med disciplinnämnden. När disciplinnämnden började att ha möten på plats igen, efter restriktioner under pandemin, för studenter efter att ha haft sammanträden via Zoom har studenterna haft möjlighet att själva välja om de vill närvara fysiskt eller via länk. Det finns därför sammanträden då ombuden inte behöver vara på plats och istället finns tillgängliga via länk.

Ombudens roll för studenter gällande disciplinnämnden har under åren därför blivit allt större och uppfattas av de studenter som väljer att ta hjälp av ombuden som viktig och uppskattad. Ombuden kan inte föra studentens talan men kan vägleda, informera om processen samt stötta studenten i en främmande och ovan situation. Ombuden kan gå med på möten med institutionen och även hjälpa till att skriva yttranden, där studenten får ge sin syn på vad som har hänt och på så sätt hjälpa studenten att sortera vad som är viktigt att föra fram. Ombuden har tystnadsplikt varför studenten kan känna sig helt trygg med att det som sägs under möten med ombuden inte förs vidare om studenten inte önskar det.

Under vårterminen 2020 drabbades Sverige och världen av en pandemi, Covid-19, vilket innebar att Göteborgs universitet fick ändra formen för ordinarie undervisning och verksamhet från mars 2020³. Studenterna fick därför undervisning på distans och många examinationer skedde via

¹ Charlotte Larsson Hanning och Eva Fluor Jonson.

² Pam Fredman.

³ GU 2020-884.

internet. Studenterna var uppkopplade via egen dator och teknik i hemmet. I vissa fall hade studenter datorutrustning som inte uppfyllde systemkraven varpå några studenter ansåg att de inte kunde ta del av utbildningen på liknande villkor som andra. En del studenter ansåg också att detta hade bidragit till en misstanke om disciplinär förseelse. Detta speciellt gällande uppkoppling under tentamen. Distansen mellan studenter och lärare kan också ha bidragit till studentens benägenhet att söka hjälp i frågor där de inte förstod hur saker skulle genomföras. Antalet ärenden gällande misstanke om vilseledande i samband med examination ökade drastiskt under denna period och även handläggningstidernas längd påverkades negativt. På grund av ökningen av antalet ärenden som inkom till disciplinnämnden ökade också handläggningstiden av ärendet och tiden mellan förseelsens uppkomst och beslut av ärendet blev markant längre.

Ombuden bestämde därför under vårterminen 2022 att skriva en kortare rapport om handläggningstiden. Utkast till rapporten presenterades vid den nationella ombudskonferensen som ägde rum i Göteborgs i maj 2022. Vid denna konferens var även en verksjurist från UKÅ⁴ närvarande. Rapporten väckte intresse vid konferensen och GUS presidium beslutade därför i september 2022 att rapporten skulle utökas och skrivas färdigt som en av GUS:s rapporter under verksamhetsåret 2022/2023.

1.2. Syfte

Syftet med rapporten är att kartlägga vilka ärenden som avgjordes av disciplinnämnden under januari 2020 till och med juni 2022. I kartläggningen redovisas statistik över vilka förseelser som har beslutats om, handläggningstid, hur disciplinnämnden avgjorde ärende, vad praxis gällande beslut är, hur fördelningen över universitetet samt juridiskt kön ser ut.

1.3. Genomförande

Ombuden beslutade att gå igenom samtliga protokoll från disciplinnämndens möten under perioden januari 2020 till och med juni 2022. Därutöver har även överklagande till Förvaltningsrätten i Göteborg under perioden januari 2020 till och med mars 2022 redovisats.

1.3.1. Insamling av material

Materialet som bestod av samtliga protokoll från disciplinnämndens möten under perioden januari 2020 till juni 2022, samlades in via registrator vid Göteborgs universitet. Överklaganden gällande disciplinnämndens beslut under perioden januari 2020 till och med mars 2022 begärdes ut via Förvaltningsrättens arkiv den 22 mars 2022.

1.3.2. Bearbetning av materialet

Materialet kodades utifrån variabler i protokollen som författarna kom överens om, se 1.3.3, och matades in i Excel. Därefter exporterades materialet till SPSS⁵ och kodades för statistisk bearbetning.

⁴ Universitetskanslersämbetet.

⁵ Program för bearbetning av statistik.

1.3.3. Variablerna som togs fram ur materialet

De variabler som har använts är:

Ordförande,

Lagfaren ledamot,

Datum för förseelsen,

Avgörande,

Institution,

Kurs,

Kön,

Typ av förseelse

Påföljd,

Avstängd tidigare,

Bedömning/kommentarer från disciplinnämnden

Ytterligare två variabler infördes och det var *dagar mellan förseelse och avgörande* och *fakultet*. Den första variabeln togs fram och beräknades genom att använda en hemsida på internet som heter "Kalkylera mera"⁶ där ett program räknar ut antalet dagar mellan startpunkt och slutpunkt dvs datum för förseelsen och datum för avgörandet i disciplinnämnden. Ärendena har registrerats efter vilken institution som har anmält förseelsen. Detta innebär att en student kan vara registrerad på ett program som inte ges vid den institution som gjort anmälan, detta är ofta fallet med lärarstudenter som läser vid många olika institutioner.

1.3.4. Redovisning av handläggningstid

Ombuden beslutade att redovisa handläggningstidens längd dvs tiden mellan förseelse och avgörande i antal dagar istället för i månader. Detta för att varje anmälan skulle få en unik handläggningstid. Om två studenter har väntat i tre månader kan detta innebära att den ena studenten har väntat i 90 dagar och den andra i 119 dagar. Denna skillnad i tid är viktig för studenten.

1.3.5. Remiss till handläggarna i disciplinnämnden

Rapporten har varit på remiss hos handläggarna⁷ i disciplinnämnden. Handläggarnas synpunkter och förslag till förtydliganden har lagts in i texten med referenser. Det är dock viktigt att komma ihåg att denna rapport är skriven ur ett ombudsperspektiv.

1.3.6. Totalpopulation

Antalet protokoll som ingick i undersökningen var 532 stycken. Vissa av dessa protokoll innehåller mer än ett diarienummer.

1.3.7. Vad är en disciplinär förseelse

En disciplinär förseelse innebär att en student försöker att:

⁶ <https://www.kalkyleramera.se/>. 2022-10-17.

⁷ Anna Elvö och Kristofer Johansson.

*Vilseleda vid examination, stör verksamheten vid universitetet/högskolan eller trakasserar annan student eller arbetstagare vid universitetet.*⁸

”Disciplinära åtgärder får vidtas mot student som försöker vilseleda vid examination, stör verksamheten vid högskolan eller trakasserar annan student eller arbetstagare vid universitetet.

”I HF 10 kap. stadgas om det disciplinära förfarandet och om disciplinära åtgärder mot studenter.

Av HF 10 kap. 1 § framgår att disciplinära åtgärder får vidtas mot studenter som

- med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid prov eller när en studieprestation annars ska bedömas,*
- stör eller hindrar undervisning, prov eller annan verksamhet inom ramen för utbildningen vid högskolan,*
- stör verksamheten vid högskolans bibliotek eller annan särskild inrättning inom högskolan eller*
- utsätter annan student eller arbetstagare vid högskolan för sådana trakasserier eller sexuella trakasserier som avses i 1 kap. 4 § diskrimineringslagen (2008:567).*

De disciplinära åtgärder som kan komma ifråga är varning eller avstängning, enligt HF 10 kap. 2 §. Disciplinära åtgärder får inte vidtas senare än två år efter det att förseelsen har begåtts, enligt HF 10 kap. 1 §, st. 2”⁹

1.3.8. Vad är ett vilseledande?

I rapporten *Disciplinansvar för studenter som fuskar eller stör*¹⁰ tar Nils Jareborg upp vad ett vilseledande innebär.

“Ett vilseledande (eller ett försök därtill) måste avse något som är relevant för bedömningen av studieprestationen./.../ Den avgörande synpunkten är att den som försöker fuska, men som på grund av omständigheter varöver hon inte råder inte vinner eller inte kan vinna något genom försöket, är lika klandervärd som den som har bättre tur. Följaktligen kan ett försök vara relevant även om det är dömt att misslyckas. Det enda som krävs är att gärningen avser en kunskapsmaterial eller prestationer, som faller inom ramen för ifrågavarande bedömning. T.ex. medförda otillåtna anteckningar måste ha anknytning till det ämne som provet avser. Det avgörande är om anteckningarna skulle ha kunnat vara till nytta på ett sätt som har betydelse för bedömningen av provet”¹⁰

2. Resultat

2.1. Kön

Majoriteten av ärendena i detta underlag utgörs av kvinnor, 65 %, (344/532) och 35 % (188/532) män.¹¹ Denna fördelning motsvarar studenternas könsfördelning vid Göteborgs universitet.

⁸ Handläggningsordning för anmälan avseende anmälan om disciplinära förseelser, sidan 2. Dnr V 2017/670.

⁹ Ibid sidan 2.

¹⁰ Jareborg sidorna 7 och 8.

¹¹ Vid Göteborgs universitet är studenternas könsfördelning 66 % kvinnor och 34 % män.

https://medarbetarportalen.gu.se/digitalAssets/1803/1803064_g--teborgs-universitets---rsredovisning-2021.pdf. 2022-02-23.

Tabell 1. Kön och fakultet, totalt åren 2020–2022

	Kvinna		Man		Totalt	
	n	%	n	%	n	%
Handelshögskolan	50	15%	80	43%	130	26%
Sahlgrenska akademien	125	36%	47	25%	172	35%
Naturvetenskaplig fakultet	40	12%	6	3%	46	9%
Samhällsvetenskaplig fakultet	77	22%	28	15%	105	21%
Humanistisk fakultet	6	2%	4	2%	10	2%
Utbildningsvetenskaplig fakultet	35	10%	10	5%	45	9%
Konstnärlig fakultet	1	0%	0	0%	1	0%
IT-fakulteten	10	3%	13	7%	23	5%
	344	65%	188	35%	532	100%

Den fakultet som har anmält flest disciplinärenden, totalt under perioden, är Sahlgrenska akademien följt av Handelshögskolan. En tredjedel av ärendena kommer från Sahlgrenska akademien och var fjärde kommer från Handelshögskolan. Bland männen kommer den största delen från Handelshögskolan, 43 % följt av Sahlgrenska akademien, var fjärde. Bland kvinnorna kommer den största delen, drygt en tredjedel, från Sahlgrenska akademien följt av Samhällsvetenskapliga fakulteten, vilka utgör drygt vart femte ärende.

Tabell 2. Kön och fakultet, 2020

	Kvinna		Man		Totalt	
	n	%	n	%	n	%
Handelshögskolan	15	16%	31	61%	46	32%
Sahlgrenska akademien	22	24%	4	8%	26	18%
Naturvetenskaplig fakultet	4	4%	1	2%	5	3%
Samhällsvetenskaplig fakultet	30	32%	8	16%	38	26%
Humanistisk fakultet	1	1%	1	2%	2	1%
Utbildningsvetenskaplig fakultet	19	20%	2	4%	21	15%
Konstnärlig fakultet	0	0%	0	0%	0	0%
IT-fakulteten	2	2%	4	8%	6	4%
	93	65%	51	35%	144	100%

Fördelningen mellan alla kvinnor och män i disciplinnämndens protokoll året 2020 är samma som i den totala redovisningen. Dock var andelen ärenden från Handelshögskolan under 2020 något högre än det totala antalet i hela materialet och Sahlgrenska akademien var lägre än det totala antalet. Det är främst män vid Handelshögskolan och kvinnor vid Samhällsvetenskapliga fakulteten som sticker ut. Kvinnorna från Samhällsvetenskapliga fakulteten står för vart tredje ärende under året i gruppen kvinnor.

Tabell 3. Kön och fakultet, 2021

	Kvinna		Man		Totalt	
	n	%	n	%	n	%
Handelshögskolan	22	18%	24	38%	46	24%
Sahlgrenska akademien	36	29%	13	20%	49	26%
Naturvetenskaplig fakultet	33	26%	3	5%	36	19%
Samhällsvetenskaplig fakultet	22	18%	13	20%	35	19%
Humanistisk fakultet	3	2%	1	2%	4	2%
Utbildningsvetenskaplig fakultet	1	1%	3	5%	4	2%
Konstnärlig fakultet	1	1%	0	0%	1	1%
IT-fakulteten	7	6%	7	11%	14	7%
	125	66%	64	34%	189	100%

År 2021 kom det ungefär lika många ärenden från Handelshögskolan och Sahlgrenska akademien och under detta år hade även Naturvetenskapliga fakulteten en ganska hög andel ärenden, 19%, det vill säga var femte ärende. Vid Naturvetenskapliga fakulteten utgjorde kvinnorna en hög andel av ärendena, 26 % mot männen 5 %. Andelen män från Handelshögskolan har sjunkit under året 2021 och det har även andelen kvinnor från Samhällsvetenskapliga fakulteten gjort

Tabell 4. Kön och fakultet, 2022

	Kvinna		Man		Totalt	
	n	%	n	%	n	%
Handelshögskolan	13	10%	25	34%	38	23%
Sahlgrenska akademien	67	53%	30	41%	97	60%
Naturvetenskaplig fakultet	3	2%	3	4%	6	4%
Samhällsvetenskaplig fakultet	25	20%	7	10%	32	20%
Humanistisk fakultet	2	2%	2	3%	4	2%
Utbildningsvetenskaplig fakultet	14	11%	4	5%	18	11%
Konstnärlig fakultet	0	0%	0	0%	0	0%
IT-fakulteten	2	2%	2	3%	4	2%
	126	63%	73	37%	199	100%

Året 2022 går det inte att dra slutsatser av, eftersom det endast är halva 2022 som är med i denna rapport. Dock förefaller det som om Sahlgrenska akademien, under detta halvår, har haft drygt

hälften av ärendena, 60 %. Hittills ligger andelen män från Handelshögskolan och Sahlgrenska akademien högst och bland kvinnorna är det Sahlgrenska akademien som ligger högst. Kvinnor vid Sahlgrenska akademien står för drygt hälften av ärendena bland alla kvinnor till och med juni 2022.

Generellt kan sägas att Handelshögskolan, Sahlgrenska akademien och Samhällsvetenskapliga fakulteten är de fakulteter som har bidragit med flest ärenden under de undersökta åren. Den fakultet som har minskat kraftigt, 4 %, är Naturvetenskapliga fakulteten som ligger lågt generellt, men som låg relativt högt 2021 med 19 % av ärendena. Konstnärliga fakulteten och Humanistiska fakulteten ligger konstant lågt i förhållande till övriga fakulteter.

2.2. Olika sorters vilseledande

2.2.1. Plagiat

Plagiat, när en student presenterar annans text som sin egen, är den absolut största delen av förseelser som gör att studenter hamnar i disciplinnämnden. Plagiat står för 60 % av materialet. Oftast uppmärksammas detta av examinator när en text körs genom textmatchningsverktyget Ouriginal, tidigare Urkund. Att en text matchas mot en annan text innebär inte i sig att en student är skyldig till ett försök till vilseledande, utan det krävs en mer noggrann undersökning av texten. Av de ärenden som har hamnat i disciplinnämnden under året januari 2020 till och med juni 2022 avskrevs drygt en tredjedel, 36 % (189/532). En förklaring till att disciplinnämnden beslutar att avskryva ärendet kan vara att studentens förklaring inte är osannolik, att det inte finns tillräckligt stöd för att studenten har haft avsikt att vilseleda eller att det inte framstår som ett vilseledande alls. Något som märktes i början av pandemirestriktionerna under 2020 var att om instruktionerna till examinationen var otydliga och det därför inte var klarlagt att studenten hade haft uppsåt att vilseleda har ärendet avskrivits eller att de objektiva omständigheterna inte kan utgöra ett vilseledande alls.

2.2.2. Plagiat i grupparbeten

Det förekommer då och då att studenter i grupparbeten får stora likheter med andra källor när texten körs genom textmatchningsverktyget Ouriginal. I grupparbeten där studenterna tydligt ansvarar för egna delar och att det därför lätt går att urskilja om det är en student som har använt sig av annans text kan delar av gruppen avskrivnas från utredningen tidigt. I de arbeten där studenterna arbetar gemensamt med en uppgift kan det vara svårt att urskilja vem som har gjort vad och om delar då anses vara plagierade kan detta innebära stora problem för hela gruppen. Studenterna som lämnar in en text betygssätts på det gemensamma arbetet, om det är instruktionerna för examinationen. Även om det ska gå att urskilja vem som har gjort vad är uppgiften inte alltid uppbyggd på ett sätt där det tydligt framgår. När en gruppuppgift misstänks ha plagierats innebär detta en stor stress för de studenter som inte har kopierat text. De studenter som inte har kopierat text brukar kunna avföras från utredningen tidigt eller kunna visa på detta i disciplinnämnden men det händer också att studenter som åtminstone hävdar sig inte känna till plagiatet blir avstängda då studenterna gemensamt ansvarar för uppgiften.

2.2.3. Otillåtna hjälpmedel

Otillåtna hjälpmedel innebär att hjälpmedel som inte ingår i tentamensinstruktionerna har använts. I tentamensinstruktionerna ska det framgå om en student får använda sig av till exempel miniräknare, anteckningar, kurslitteratur, lagbok etc. Innan anpassning av examinationer i samband med covid-19 pandemin handlade det ofta om mobiltelefon, lappar, otillåten miniräknare, kompendier, kurslitteratur och liknande föremål i anslutning till salstentamen. Under

pandemirestriktionerna i mars 2020 - februari 2022 kunde det ibland handla om att examinator eller tentamensvakt märkte att studenten hanterade kurslitteratur eller mobiltelefon under distanstentamen i hemmiljö. Otillåtna hjälpmedel som t. ex mobiltelefon stod för 4 % (22/532) av materialet.

2.2.4. Otillåtet samarbete

Vid enskilda uppgifter ska studenten lösa examinationen själv. Under examinationer vid distansundervisning har det både varit frågan om otydliga instruktioner för studenter så att de uppfattat det som tillåtet att samarbeta och att studenter medvetet samarbetat trots att de känt till att det inte var tillåtet. Av alla ärenden i materialet rörde 26 % (137/532) otillåtet samarbete. Detta har ofta visat sig genom att tentamenssvaren har varit mycket lika vid samma examinationsomgång. Det kan också handla om att en student vid en hemtentamen har skickat sin tentamen till en annan student som sedan kopierat delar av eller hela svaret. Ibland är den student som skickat tentamen ovetandes om detta men kan ändå bli föremål för en disciplinutredning. I underlaget till denna rapport har disciplinnämnden beslutat gällande studenter som är misstänkta för otillåtet samarbete att i vissa fall avskriva ärenden och i andra fall besluta om disciplinär påföljd. Vad disciplinnämnden har grundat sina beslut på i varje sådant fall har inte undersökts. Varje gång en student skickar sina färdiga eller halvfärdiga tentamina till en medstudent innan examinationens slutdatum finns det en risk att medstudenten använder delar i sin egen tentamen. En student som genom att skicka sin examinationsuppgift i hjälpsyfte till en medstudent riskerar därför alltid att utredas för disciplinär förseelse själv. Det är aldrig att rekommendera att göra på detta sätt. I materialet har hälften, 51 % (70/137) av de ärenden som misstänktes för otillåtet samarbete avskrivits efter beslut i disciplinnämnden, men processen fram till mötet med disciplinnämnden blir densamma.

I materialet har 2 % (13/532) misstanken "otillåtet samarbete eller plagiat". I de fall där det inte varit tydligt om studenterna har samarbetat eller plagierat har det inte alltid fastställts vad som har hänt. Det innebär inte att ärendet avskrivs utan är ett konstaterande att examinationen innehåller stora likheter med någon annans text, samt med annan källa och kan leda till påföljd för studenten. Denna misstanke framkommer ofta när många studenter använder gemensamma anteckningskällor. Det går inte att fastställa om flera studenter har använt samma källa och att det på så sätt har blivit plagiat eller att flera studenter har samarbetat kring uppgiften tillsammans. I materialet finns det flera ärenden där studenters texter har matchats i Ouriginal mot källor såsom Quizlet¹² och Studocu¹³.

2.2.5. Öppna flikar i Canvas

En form av misstanke som innan distansundervisning i samband med covid-19 pandemin mycket sällan kom till ombudens kännedom är att en student som skriver tentamen i hemmiljö samtidigt har öppna presentationer, kompendier eller annat material på läroplattformen Canvas. På läroplattformen loggas en students aktivitet och det går att följa när sidan öppnades eller när studenten använde en del av läroplattformen. Om det då inte är tillåtet, enligt tentamensinstruktioner, att använda sig av material som tillhör kursen under pågående tentamen kan detta bli föremål för disciplinnämnden. Detta sker främst i tentamen i hemmiljö där den ges under en specifik tid och examinator kan kontrollera huruvida studenten var inloggad på Canvas samt

¹² <https://quizlet.com/>. 2022-12-02.

¹³ <https://www.studocu.com/sv.2022-12-02>.

använde sig av sidor under den angivna tiden utan att examinationen var inskickad. I många kurser undersöks detta rutinmässigt efter examinationen. Av genomgången material stod misstanken om "öppna flikar i Canvas" för 5 % (28/532) av de totala förseelserna. Av dessa avskrevs 11 % (3/28) av ärendena. Studenter har i dessa ärenden förklarat att loggarna inte betyder att de har försökt att vilseleda. Studentens förklaring kan vara att de var inloggade på flera datorer samtidigt eller att någon annan lånat deras studentkonto. Att studenten faktiskt har läst på flikarna under den tid som tentamen pågick är inte alltid möjligt att bevisa och om studenten kan presentera metadata från den tentamen som har skickats in som visade att de är skrivna på olika datorer kan det styrka studentens förklaring. Denna företeelse var ytters sällsynt innan tentamen i hemmiljö blev vanlig och det är viktigt att studenter följer instruktioner samt inte lånar ut sitt studentkonto till någon annan för att undvika denna misstanke.

2.2.6. Fuskklappar och mobiltelefon i tentasal

Vissa förseelser som varit vanliga innan pandemirestriktionerna blev betydligt ovanligare när examinationerna gavs på distans. Av de 532 protokoll som materialet består av handlar nio ärenden om mobiltelefoner eller lappar i tentamenssal. De flesta ärendena skedde under perioden 2020 då sju ärenden ägde rum och två ärenden gällande mobiltelefon ägde rum 2022 då tentamen i sal blev aktuellt igen på grund av lättade restriktioner. Dessa förseelser handlar bland annat om lappar som funnits på bänken, i pennskrin eller under bordet. När det gäller mobiltelefoner kan den finnas i studentens ficka, under bordet eller i knäet. Om en student upptäcks med en lapp eller mobiltelefon i tentamenssal skrivs en avvikelserapport. Handläggaren¹⁴ i Disciplinnämnden säger att "*Avvikelse rapporten skickas till den institution som höll i tentamen. Institutionen utreder vad som har hänt och avgör huruvida händelsen skall anmälas till rektor. Det är sedan upp till disciplinnämnden att avgöra om hjälpmedlet också användes eller om det handlar om ett misstag. Om hjälpmedlet faktiskt användes är ofta av underordnad betydelse. Det centrala är om studenten har haft tillgång till ett otillåtet hjälpmedel som skulle kunna ha varit till nytta för honom/henne i tentamen*". Det innebär att en student kan behöva gå igenom hela processen inför disciplinnämnden även om det framstår som uppenbart att lappar inte hade något att göra med examinationen. Tentamensvakterna gör ingen värdering av lapparnas innehåll utan det är upp till institution och disciplinnämnd. I ett ärende som finns i materialet hade en student fått anteckningspapper av tentamensvakterna och därefter rivit sönder dem för att sedan kasta dem i papperskorgen på toaletten. Detta uppfattades som misstänkt och vakterna skrev en avvikelserapport. Studentens ärende avskrevs i disciplinnämnden då papperna inte var otillåtna och det fanns inget vilseledande i agerandet.

2.2.7. Övriga vilseledande

Som framkommit ur materialet är plagiat den absolut vanligaste förseelsen, följt av otillåtet samarbete. En typ av plagiat som är förhållandevis ovanligt är självplagiat som har ägt rum vid tre tillfällen under perioden. Självplagiering innebär oftast att en student återanvänder egen text från en tidigare examination utan att ange källan. Dessa tre ärenden avskrevs av disciplinnämnden. Disciplinnämnden ska dock avgöra huruvida studenten medvetet och avsiktligt har försökt vilseleda vid examination och det kan vara så att det i vissa fall uppenbart handlar om misstag. Studenten ska i sådana fall inte få någon påföljd. Det uppkommer då och då olika former av vilseledanden som är mer ovanliga. I vissa fall är det kanske inte någonting som studenten vanligtvis tänker skulle vara ett vilseledande men i andra fall torde det vara uppenbart att det inte

¹⁴ Kristofer Johansson.

är tillåtet och det kan då hända att det framstår som mer planerat än andra misstänkta vilseledanden. Alla former av prestationer som ska bedömas i en examination där studenten framställer sig som innehavare av viss kunskap eller erfarenhet som examineras, kan bli föremål för ett misstänkt vilseledande. Studenter som vid obligatorisk närvaro på föreläsning, seminarium, laboration, verksamhetsförlagd utbildning eller liknande praktiskt moment där studenten intygar egen närvaro istället har bett en medstudent att skriva upp sitt namn på närvarolistan, skrivit in sitt eget namn retroaktivt eller intygat att en annan student varit närvarande trots frånvaro. Detta innebär ett vilseledande då studenten inte har fått den informationen eller presterat på förväntat sätt på ett obligatoriskt moment. I det genomgångna materialet har detta blivit föremål för disciplinnämnden vid ett tillfälle.

Vid ett tillfälle har också en student misstänks för vilseledande i en examination där studenten examineras på ett fysiskt ting. Efter genomgången examination misstänktes studenten ha bytt ut detta ting mot ett annat som enligt examinatorerna var bättre genomfört. Examinatorerna reagerade på att det inte framstod som samma ting som de tidigare hade bedömt och händelsen anmäldes till disciplinnämnden. Studenten blev tilldelad en avstängning något längre än ordinarie praxis.

En ärendetyp som dyker upp då och då är misstanken om att studenten inte har skrivit en uppgift eller ett arbete utan istället använt en så kallad spökskrivare. I dessa ärenden är det i allmänhet svårt att visa vad som har hänt då studenten sällan erkänner att så är fallet. En misstanke kan uppstå om examinatorn har examinerat studenten tidigare eller på annat sätt känner till studentens kunskaper eller skrivsätt och i den aktuella uppgiften inte uppfattar det som studentens språk eller kunskaper. Det kan också visa sig på en muntlig genomgång av uppgifter där det framstår som att studenten inte känner till materialet som är inlämnat. Till skillnad från plagiat så finns det sällan en källa att matcha mot utan det disciplinnämnden kan ta ställning till är om det är rimligt att studenten har skrivit det själv. Det kan handla om att en uppgift eller uppsats är köpt av en professionell spökskrivare, att en vän eller släkting har skrivit texten eller att en Artificiell Intelligens, AI, har författat den. Vid tillfällen då disciplinnämnden inte kan avgöra om studenten kan ha utvecklat sitt skrivsätt trots att examinatorn inte tror det eller om det inte finns övertygande information om att studenten orimligtvis kan ha skrivit det själv, går det inte att utdöma påföljd. I det undersökta materialet har frågan om spökskrivare varit aktuellt vid ett tillfälle.

2.2.8. Störande av utbildning, verksamhet och trakasserier

Studenter kan också kallas till disciplinnämnden på grund av störande av utbildning, verksamhet och/eller trakasserier. Det har varit mycket ovanligt att studenter blir kallade till disciplinnämnden för dessa förseelser i jämförelse med de som kallas på grund av ett misstänkt vilseledande. Vad som anses som störande eller vad som innebär att en student hindrar undervisning har ofta tolkats snävt. Varje ärende avgörs för sig och de specifika omständigheter som finns gällande detta. Det finns inte många vägledande domar kring avstängning på grund av störande av utbildning eller annan särskild inrättning. I ett ärende avgjort av Förvaltningsrätten i Växjö 2021 har en student uppfattats som obehaglig och manipulativ i sin studiegrupp och därefter stängts av från sina studier. Förvaltningsrätten upphävde beslutet med hänvisning till att utredningen baserades på anonyma vittnesmål och andrahandskällor och att detta inte var nog för att besluta om en disciplinär påföljd.¹⁵ I ett annat fall som togs upp av Kammarrätten i Göteborg¹⁶ stängdes en student av under sex

¹⁵ Mål nr 1980–21.

¹⁶ Mål nr 5795–15.

månader på grund av hot, våld och störande av verksamheten. Händelserna var i detta fall mycket långtgående. I det aktuella materialet har två ärenden gällande störande av undervisning eller verksamhet hanterats. Det ena resulterade i en varning och det andra avskrevs med hänvisning till att studenten inte gjorde det med mening att hota.

Enligt 10 kap. 1 § p. 4 HF kan en student bli föremål för disciplinnämnden om det misstänks föreligga trakasseri på det sätt som beskrivs i 1 kap. 4 § diskrimineringslag (2008:567). Det är mycket sällan disciplinnämnden tar upp ärenden gällande trakasseri. Under 2019 avgjorde disciplinnämnden ett ärende gällande sexuella trakasserier där en student ansågs ha trakasserat en medstudent. Ärendet avgjordes både i Förvaltningsrätten och i Kammarrätten som fastställde disciplinnämndens beslut. I ärendet handlade det om upprepade ovälkomna kontakter där den andra studenten hade gjort det tydligt att det inte var välkommet. I utredningen fanns en tydlig beskrivning av hur medstudenten hade uppfattat saker, upprepade möten med universitetet samt skriftlig korrespondens mellan studenten och medstudenten. Det har i det undersökta materialet inte hanterats något ärende gällande trakasseri.

2.3. Den vanligaste disciplinära förseelsen

Den vanligaste förseelsen är, som tidigare nämnts, under den undersökta perioden är att studenten har plagierat dvs använt sig av annan persons text utan att ange källa på ett korrekt sätt. Även otillåtet samarbete var en vanlig förseelse. Under pandemin när större delen av tentamina utfördes i hemmiljö med egen dator förekom det att studenten hade flera öppna sidor i canvas¹⁷ som härrör till examinationsfrågorna, något som kunde underlätta för studenten vid examinationen. Det är mycket viktigt att studenten läser igenom anvisningarna till tentamen innan examinationen startar så att det är fullständigt klart vad det är som gäller vid den aktuella tentamen.

2.4. Fördelning av ärenden per institution

De fem institutioner som har flest ärenden i disciplinnämnden för prövning under januari 2020 till och med juni 2022 är:

<i>Företagsekonomiska institutionen,</i>	<i>62 ärenden</i>	<i>(12 %)</i>
<i>Institutionen för biomedicin</i>	<i>49 ärenden</i>	<i>(9 %)</i>
<i>Graduate school,</i>	<i>46 ärenden</i>	<i>(9 %)</i>
<i>Institutionen för odontologi,</i>	<i>40 ärenden</i>	<i>(8 %)</i>
<i>Institutionen för neurologi och fysiologi</i>	<i>38 ärenden</i>	<i>(7 %)</i>

De fem institutioner med flest ärenden i disciplinnämnden för prövning under 2020 är:

<i>Företagsekonomiska institutionen</i>	<i>26 ärende</i>	<i>(17 %)</i>
<i>Institutionen för pedagogik och pedagogisk profession</i>	<i>18 ärende</i>	<i>(13 %)</i>
<i>Statsvetenskapliga institutionen</i>	<i>16 ärenden</i>	<i>(11%)</i>
<i>Graduate school</i>	<i>13 ärenden</i>	<i>(9 %)</i>
<i>Odontologiska institutionen</i>	<i>10 ärenden</i>	<i>(7 %)</i>

¹⁷ Lärplattform vid Göteborgs universitet, <https://studentportal.gu.se/e-tjanster/larplattform>. 2022-10-19.

De fem institutioner med flest ärenden i disciplinnämnden för prövning under 2021 är:

<i>Institutionen för neurovetenskap och fysiologi</i>	26 ärenden	(14 %)
<i>Institutionen för biologi och miljövetenskap</i>	21 ärenden	(11 %)
<i>Graduate school</i>	20 ärenden	(11 %)
<i>Företagsekonomiska institutionen</i>	16 ärenden	(8 %)
<i>Förvaltningshögskolan</i>	12 ärenden	(6 %)

De fem institutioner med flest ärenden i disciplinnämnden för prövning under 2022 är:

<i>Institutionen för biomedicin</i>	35 ärenden	(18 %)
<i>Odontologiska institutionen</i>	29 ärenden	(15 %)
<i>Företagsekonomiska institutionen</i>	20 ärenden	(10 %)
<i>Förvaltningshögskolan</i>	16 ärenden	(8 %)
<i>Institutionen för medicin</i>	15 ärenden	(8 %)

Varför just dessa institutioner ligger högre än andra institutioner har inte undersökts. En teori kan vara att kurserna som ges är tentamenstunga och upplagda på ett sätt där studenter inte skriver diskuterande på samma sätt som vid de institutioner där det inte finns några anmälda förseelser under perioden. Det kan också vara så att förseelser i en specifik kurs skedde under ett visst tillfälle till exempel i pandemins början och att detta påverkar det totala antalet ärenden på denna kurs eller institution. Detta kan leda till att det framstår som att många ärenden kommer från denna kurs eller institution men att det egentligen handlar om ett tentamenstillfälle. Då stora delar av ärendena skedde under en period då examinationer på distans tillämpades kan otydliga instruktioner eller att examinationen inte är upplagd för examinationer på distans påverka.

På de institutioner där internationella masterprogram ges kan det också handla om studentens vana vid att skriva en viss sorts arbeten. Studenter som har tagit sin kandidat i ett annat land framhåller ibland att okunskap gällande att skriva självständiga uppsatser som en anledning till att Ouriginal har markerat text. Om detta framstår som rimligt kan det innebära att ärendet avskrivs i disciplinnämnden. Att studenten inte känner till regler innebär inte en utebliven påföljd för en disciplinär förseelse. Enligt Regeringsrättens (nuvarande Högsta förvaltningsdomstolen) dom 5845-07 kan en student inte undvika att ta till sig anvisningar och på det sättet undkomma ansvar för en disciplinär förseelse. Universitetet ansvarar för att informera studenten om godkända hjälpmedel vid en examination och studenten ansvarar för att ta till sig den information som finns gällande examinationens genomförande.¹⁸ Om en student som läser vid en utbildning där ett sätt att skriva tillämpas, ansvarar studenten för att ta till sig instruktioner för detta sätt och ta kontakt med kursansvarig, examinator eller Enheten för akademiskt språk¹⁹ om det finns oklarheter i tillvägagångssätt. Det kan dock finnas situationer där en students okunskap innebär att en ärende avskrivs i disciplinnämnden.

¹⁸ https://medarbetarportalen.gu.se/digitalAssets/1773/1773901_ny---regler-for-examination---justerad.pdf. 2022-12-05.

¹⁹ <https://studentportal.gu.se/handledning-och-stod/Akademiskt+spr%C3%A5k+och+skrivande>. 2022-12-05.

2.5. Vilka kurser är mest frekventa?

I det undersökta materialet framkommer det att det finns några kurser som förekommer oftare än andra vad gäller försök till vilseledande vid examination. Nedan redovisas de kurser som har 10 ärenden eller flera och även disciplinnämndens beslut. Det totala antalet kurser som förekom i materialet var 203 kurser.

<i>TP1MH1</i>	24 ärenden	16 avskrevs	8 påföljd
<i>LÄG013</i>	24 ärenden	6 avskrev	18 påföljd
<i>BIR200</i>	21 ärenden	11 avskrevs	10 påföljd
<i>FH1107</i>	15 ärenden	10 avskrevs	5 påföljd
<i>L3MA11</i>	14 ärenden	14 avskrevs	0 påföljd
<i>KER240</i>	11 ärenden	3 avskrevs	8 påföljd i form av varning
<i>FEG200</i>	10 ärenden	0 avskrevs	10 påföljd

TP1MH1, Människan i hälsa 1, är en kurs på termin 1 på Tandläkarprogrammet på 24 hp. **LÄG013** är en kurs i Molekylär cellbiologi på 16,5 hp och ingår i Läkarprogrammet. **BIR200** är en kurs i cellbiologi på 15 hp och utgör en del av Receptarieprogrammet. **FH1107** är en kurs i Internredovisning på 15 hp och kan ingå i kandidatprogrammet för Offentlig förvaltning. **L3MA11** är en kurs i Matematik för lärare på 15 hp. **KER240** är en kurs inom Receptarieprogrammet på 15 hp om läkemedels ursprung, struktur och toxicologi. **FEG200** är en fristående kurs i Företags ekonomi på 30 hp.

2.6. Uppsåt

Jareborg skriver om uppsåt *“I fuskfall innebär detta att det för uppsåt krävs antingen att studenten avser att vilseleda vid prov e.dyl. eller att hon förstår att en sådan gärning har påbörjats eller genomförts. Uppsåt är uteslutet t.ex. om vederbörande inte har förstått att medförda eller använda hjälpmedel är otillåtna.”*²⁰

Graduate school²¹, GS, ligger på Handelshögskolan vid Göteborgs universitet och har nio masterprogram inom företagsekonomi och nationalekonomi. Dessa nio program ges på engelska. GS har näst flest ärenden och många internationella studenter. Dessa studenter tar ofta kontakt med ombuden vid misstanke om vilseledande vid examination och många av dem uppger att de har ett annat utbildningssystem i hemlandet. Vid möten med dessa studenter framkommer det ofta att det svenska systemet, enligt studenten, gällande akademiskt skrivande är fullständigt nytt och främmande, varför det är lätt att hamna i en situation som utreds som försök till vilseledande utan att studenten har förstått hur situationen har uppkommit eller har haft för avsikt att försöka att vilseleda vid examination. Även om det är ett misstag och okunskap från studentens sida blir processen densamma som vid ett uppsåtligt försök till vilseledande. Studenter som inte har förstått och som bedöms inte ha uppsåt kan få sitt ärende avskrivet av disciplinnämnden, men vägen dit och väntetiden är ofta en svår tid för studenten.

Många studenter, speciellt vid Sahlgrenska akademien, berättar för ombuden att de memorerar texter och då är det lätt att tentamen ger utslag i Original. Här skriver Jareborg om vikten av en

²⁰ Jareborg, sidan 9.

²¹ <https://www.gu.se/handelshogskolan/om-oss/organisation/graduate-school>. 2022-11-02.

“akademisk utbildning bör vara kontroll av förståelse och av förmåga till analys, syntes och kritisk värdering. Betonas detta starkare kan de vanligaste typerna av fusk förlora i betydelse”²²

Detta syntes särskilt vara ett problem när undervisningen gick över till att vara helt på distans. En tentamen som är utformad för sal är inte alltid lämplig för examination i hemmiljö. I de fall där studenten har memorerat fakta hade de om tentamen var i sal troligtvis inte blivit misstänkta för en disciplinär förseelse om misstanke inte fattats av tentamensvakt. Det är dock omöjligt att veta om studenterna faktiskt har memorerat kunskap eller om det är en del av studentens försvarstaktik. Enligt handläggaren²³ i disciplinnämnden görs en bedömning om huruvida det är sannolikt att studenten kan ha memorerat texten.

2.7. Påföljd

Disciplinnämnden kan besluta om att stänga av en student i maximalt sex månader.²⁴ “Erfarenheten har emellertid visat att sex veckor kan vara en lämplig period. Vid påtagligt förmildrande omständigheter av personlig art kan även två eller tre veckor motiveras som en lämplig period.” skriver Jareborg.²⁵

Tabell 5, Påföljd uppdelad per fakultet

	Avskrivs		Varning		Avstängning		Totalt n
	n	%	n	%	n	%	
Handelshögskolan	42	32%	3	2%	85	65%	130
Sahlgrenska akademien	75	44%	5	3%	92	53%	172
Naturvetenskaplig fakultet	16	35%	14	30%	16	35%	46
Samhällsvetenskaplig fakultet	24	23%	3	3%	78	74%	105
Humanistisk fakultet	3	30%	0	0%	7	70%	10
Utbildningsvetenskaplig fakultet	20	44%	1	2%	24	53%	45
Konstnärlig fakultet	1	100%	0	0%	0	0%	1
IT-fakulteten	8	35%	5	22%	10	43%	23
	189	36%	31	6%	312	59%	532

Enligt Jareborg borde studenter som inte har haft uppsåt utan att situationen bygger på okunskap slippa påföljd och att ärendet avskrivs då det inte finns något uppenbart uppsåt. Vid Handelshögskolan där många studenter, främst från Graduate school, informerar om okunskap på grund av att det svenska systemet är annorlunda än i hemlandet avskrivs var tredje ärende, medan 44 % (75/172) av ärendena vid Sahlgrenska akademien avskrivs. Sett till institution avskrivs 39 % (18/46) från Graduate school och från Företagsekonomiska institutionen som har flest ärenden i materialet, avskrivs var fjärde ärende, 25 % (16/62).

Vid institutionen för biomedicin avskrivs 39 % (19/49) av ärendena och vid institutionerna för neurovetenskap och odontologi avskrivs drygt hälften av ärendena.

²² Ibid, sidan 12.

²³ Kristofer Johansson.

²⁴ Högskoleförordningen, kap 10 § 12.

²⁵ Jareborg, sidan 22.

Vad gäller varning är även detta en negativ påföljd men den påverkar inte students studiesituation på samma kännbara sätt som en avstängning. Den fakultet som har högst andel varning är naturvetenskaplig fakultet där en tredjedel av ärendena har tilldelats varning. Vid IT-fakulteten tilldelades drygt vart femte ärende en varning. Naturvetenskapliga fakulteten skiljer sig generellt från övriga fakulteter eftersom de tre utfallen avskrivning, varning eller avstängning är jämnt fördelade. Var och en av utfallen är en mer eller mindre en tredjedel. Detta kan påverkas av att en av kurserna vid Naturvetenskapliga fakulteten hade många ärenden i disciplinnämnden samtidigt under 2021. Av dessa anmälningar avskrevs hälften. En tredjedel av ärendena fick en varning som disciplinnämnden motiverade med att det bland annat var av så liten omfattning att en rimlig påföljd var varning.

Det vanligaste beslutet i disciplinnämnden är att studenten får någon typ av påföljd som innebär varning eller avstängning. Detta sker i 65 % (343/532) av fallen. I det genomgångna materialet är påföljden för män i något högre utsträckning än kvinnor avstängning från studierna, 65 % (123/188) mot 55 % (189/344) av kvinnorna. Vad gäller varning är detta en mer sällsynt påföljd, 6 % (31/532) och det föreligger inga skillnader mellan kvinnor och män i det undersökta materialet.

De fall som avskrivs utgör drygt en tredjedel, 36 % (189/532) av ärendena och kvinnor avskrivs i högre utsträckning än män, 39 % (133/344) mot män 30 %, (56/188). Ärendet avskrivs i vissa fall, när studentens förklaring inte kan uteslutas eller när det övrigt inte klart framgår om det har varit frågan om en disciplinär förseelse.

Tabell 6. Påföljd, kön

	Kvinna		Man		Totalt	
	n	%	n	%	n	%
Avskrivs	133	39%	56	30%	189	36%
Varning	22	6%	9	5%	31	6%
Avstängning	189	55%	123	65%	312	59%
	344	100%	188	100%	532	100%

Vid avstängning, som är den vanligaste påföljden 59 % (312/532), blir studenten oftast avstängd i sex veckor. Denna påföljd är den vanligaste och utgör 86 % (267/312) av det totala antalet påföljder. Dock förefaller det som om män blir avstängda i högre grad än kvinnor. Ärendet verkar också avskrivas oftare för kvinnor än för män. Ett mindre antal studenter får en längre eller kortare avstängning än sex veckor och män förefaller något oftare än kvinnor att få kortare tid än sex veckor. Detta kan påverkas av hur kvinnor och män väljer vilken utbildning de ansöker till. Det framgår från disciplinnämndens protokoll att en kortare avstängning har utdelats till studenter som redan är avstängda när disciplinnämnden fattar sitt beslut, som snart har en avstängning som ska påbörjas när disciplinnämnden fattar sitt beslut eller att den andra förseelsen har uppkommit under handläggningstiden av det första ärendet. Den kortare avstängningen betyder alltså inte att studenten har fått en kortare avstängning i sig, utan att disciplinnämnden har beslutat om en kortare

förlängning av en sexveckorsavstängning. Det finns också de studenter som får en kortare avstängning med hänvisning till vilseledandets allvarlighetsgrad eller omfattning i högskolepoäng. Vilka beslut som rör en faktisk kortare avstängning än sex veckor och vilka beslut som rör en förlängning av en annan avstängning har inte undersökts.

Enligt handläggare²⁶ i Disciplinnämnden har *“nämnden ibland valt att skjuta på en avstängning, snarare än att utdela en varning. Detta vid beaktande av att en avstängning bedömts få alltför stora konsekvenser om den istället börjat löpa från dagen efter sammanträde. I de flesta fall har detta gällt studenter, vars program har gjorts om och där vissa kurser inte kommer att tenteras framöver. Det har även förekommit att en avstängning har delats upp, med avbrott för sådana examinationstillfällen”*.

Tabell 7. Antal veckor vid avstängning, totalt antal

	Kvinna		Man		Totalt	
	n	%	n	%	n	%
Sex veckor	164	87%	103	84%	267	86%
Mindre än sex veckor	16	8%	15	12%	31	10%
Mer än sex veckor	9	5%	5	4%	14	4%
	189	100%	123	100%	312	100%

Här ingår endast de studenter som har blivit avstängda

2.8. Vad är skillnaden mellan avstängning och varning?

I rapporten *Disciplinansvar för studenter som fuskar eller stör*²⁷, diskuterar Nils Jareborg²⁸ skillnaden mellan avstängning och varning. Enligt Jareborg skall varning tillämpas om förseelsen är ringa, eftersom en avstängning utgör ett kraftigt intrång i studentens vardag.²⁹

” Valet mellan varning och avstängning bör inte bygga på ett rent strafftänkande. Rättviseskäl dvs. att lika fall bedöms lika och olika fall bedöms olika är visserligen viktiga, men bör inte alltid dominera. Viss hänsyn bör tas till vad som är ändamålsenligt för att främja studentens personliga utveckling. Det bör vara tillåtet att i någon mån beakta vad som framstår som uppriktig ånger. Man kan lägga vikt vid sådant som sociala skäl, personliga problem, sjukdom eller att studenten närmast handlat i panik. Skakande personliga upplevelser kan göra att studenten är oförmögen att handla rationellt. Att visa ett visst förtroende, att låta vederbörande förstå att man ser det inträffade som en engångsföreteelse, kan väl ha en positiv verkan”.³⁰

²⁶ Anna Elvö.

²⁷ Rapport, Högskoleverket, 2002.

²⁸ Professor emeritus i straffrätt vid Uppsala universitet.

²⁹ Jareborg sidan 20.

³⁰ Ibid sidan 21.

Vid en avstängning är studenten inte student vid Göteborgs universitet och får inte heller studiemedel från CSN³¹ under avstängningsperioden. Detta innebär ofta att studenten inte har någon försörjning under denna period, vilket påverkar studentens livssituation på ett mycket märkbart sätt. När en student blir avstängd syns detta i Ladok³² under den period som studenten är avstängd. Därefter försvinner informationen från Ladok. Många studenter är oroliga för att en avstängning skall påverka deras framtida liv, samt att det skall synas i examensbeviset (vilket det inte gör). Det som finns kvar efter ett beslut om påföljd eller avskrivning är protokoll samt övriga handlingar som är allmänna handlingar. En arbetsgivare eller annan från allmänheten kan alltså fråga universitetet om information gällande studenten och då kan detta protokoll komma fram. En del studenter med kommande legitimationsyrken är oroliga för att detta kommer att synas i registerutdrag. Dessa beslut syns inte i belastningsregistersutdrag men det har funnits andra tjänster där personer mot en prenumeration kan ta del av offentliga handlingar av liknande slag. Det är därför något som i takt med vår digitala utveckling kan bli lättare att se för kommande arbetsgivare och andra.

Jareborg framför också att istället för avstängning från hela utbildningen kunde studenten stängas av enbart vid prov. Detta skulle inte var ett lika stort ingrepp i studentens vardag samt att även rätten till studiemedel inte skulle påverkas på samma sätt. Dock kan även i detta fall studiemedlet bli påverkat om studenten inte visar tillräcklig framgång i studierna.³³

Vid Göteborgs universitet är den vanligaste avstängningsperioden sex veckor. I vissa fall kan avstängningsperioden vara kortare eller längre. En längre avstängningsperiod förefaller att inträffa om studenten har varit avstängd vid ett tidigare tillfälle och att det då anses att studenten borde ha lärt sig hur man agerar och skriver akademiskt.

Jareborg skriver *”Om ett disciplinärende väcks innan en tidigare beslutad avstängning avslutats (eller kanske ens hunnit börja verkställas), finns det ingen möjlighet att undanröja det tidigare beslutet och fastställa en gemensam avstängningsperiod för samtliga förseelser.”*³⁴

Det är inte alltid en kortare avstängningsperiod utgör en lättare börda för studenten, eftersom det beror på hur utbildningen är utformad samt hur ofta kurserna ges. Vissa kurser ges endast en gång per år vilket kan fördröja utbildningen med minst ett år. På en utbildning med många täta examinationer och obligatoriska moment kan även få veckor bli förödande jämfört med en utbildning som inte har denna utformning. För studenter som studerar i Sverige under en kortare period och som betalar för att studera här kan även uppehållstillståndet för studier påverkas av en avstängning. Jareborg anser därför att *”Vid avvägningen av tid för avstängning bör sålunda uppmärksammas i vad mån avstängningen påverkar förutsättningarna för den studerandes fortsatta utbildning”*.³⁵

I de protokoll där varning har tilldelats i det undersökta underlaget förefaller de att stämma överens med vad Jareborgs skriver i sin rapport. Många av studenterna har fått en varning på grund av att

³¹ Studiemedel.

³² Studiedokumentationsprogram.

³³ Jareborg, sidan 25

³⁴ Jareborg, sidan 24.

³⁵ Ibid, sidan 23.

konsekvenserna vid en avstängning skulle bli oproportionerligt stora, medan andra har lämnat in en uppgift som innehåller ringa plagiat. Några har fått vänta länge på att beslut skall fattas och tilldelas med anledning därav en varning.

2.9. Varning

De ärenden som kan resultera i en varning brukar ofta vara av samma sort som de som resulterar i en avstängning. En sak som kan skilja ärendena åt är studentens situation i övrigt. Det som kan påverka disciplinnämndens beslut är bland annat om studenten är en betalande student, om studenten har en utbytestermi framför sig eller om studenten på ett annat sätt får ett allt för långtgående ingrepp i sin studiesituation. Att studenten uppfyller något eller några av dessa kriterier har dock inte alltid resulterat i en varning utan varje ärende bedöms efter den specifika situation studenten befinner sig i.

I ett av ärendena som gäller störande av undervisning har också resulterat i en varning. I detta fall var motiveringen att det i tidigare utlåtanden har fastställts att det i dessa ärenden bör börja med en varning för att få slut på störandet. Om det därefter fortsätter kan det motivera en avstängning.

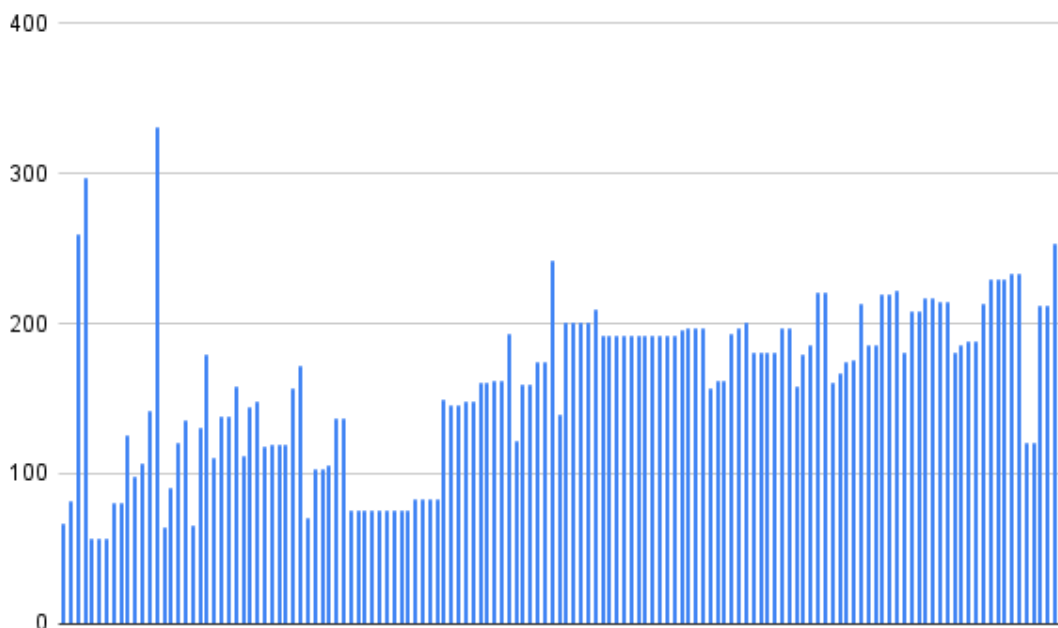
2.10. Antal dagar mellan den misstänkta förseelsen och avgörandet i disciplinnämnden

Enligt disciplinnämndens processkarta "Standardförfarande för disciplinnämnden" är förväntad handläggningstid ca fyra veckor på institution och ca fyra till åtta veckor hos disciplinnämnden.³⁶ Detta innebär att det skall ta ungefär 90 dagar. Disciplinnämnden har informerat på sin hemsida att handläggningstiden har varit betydligt längre på grund av den ökade mängden disciplinärenden.

Medelvärde för antalet dagar i det undersökta materialet, totalt, är 280 dagar vilket innebär ca nio månaders väntan på att få ett beslut från disciplinnämnden. Detta är lång tid att vänta och flera studenter har vittnat om att de tror att det hela har runnit ut i sanden och blir förvånade och stressade när det kommer ett meddelande från en av handläggarna i disciplinnämnden om den kommande proceduren. När ombuden blir involverade tidigt i processen informeras alltid studenten om att det kan ta lång tid innan en kallelse till disciplinnämnden kommer. De som inte har tagit kontakt med ombuden tidigt i processen påstår ofta att de inte har känt till gången och att det tar lång tid innan de får ett beslut. Det kan då bli ett chock att något som skedde för så länge sedan fortfarande är aktuellt och i de flesta fall har studenten klarat omtentamen och tror möjligtvis att ingen påföljd kommer för den eventuella disciplinära förseelsen.

³⁶ <https://medarbetarportalen.gu.se/Organisation/juridik/Disciplinary+matters/>. 2022-12-06.

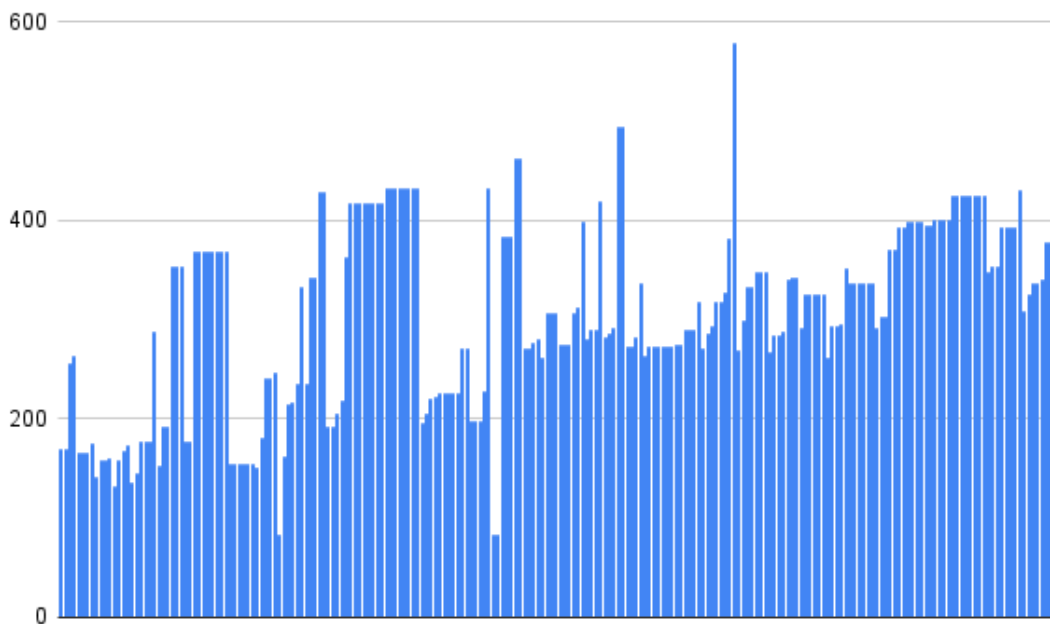
2.11. Handläggningstid för ärenden som avgjordes under 2020

Tabellen visar från det första ärenden som avgjordes i januari 2020 till det sista ärendet som avgjordes i december 2020.

Handläggningstiden för ärenden som avgjordes under 2020 var som kortast 57 dagar och som längst 331 dagar.

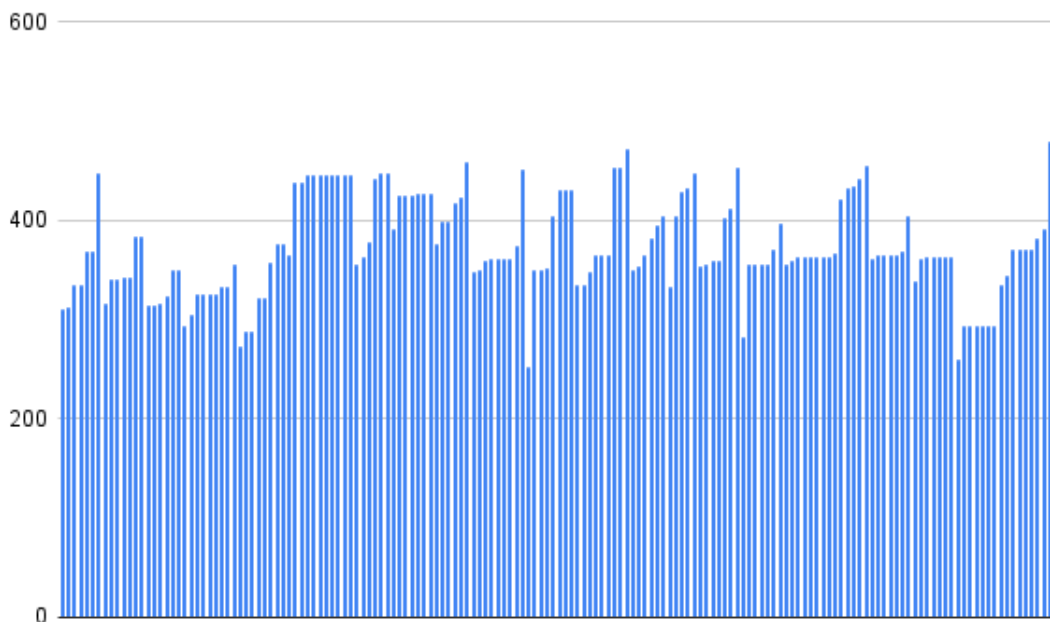
2.12. Handläggningstid för ärenden som avgjordes under 2021

Tabellen visar från det första ärenden som avgjordes i januari 2021 till det sista ärendet som avgjordes i december 2021.

Handläggningstiden för ärenden som avgjordes under 2021 var som minst 83 dagar och som mest 578 dagar.

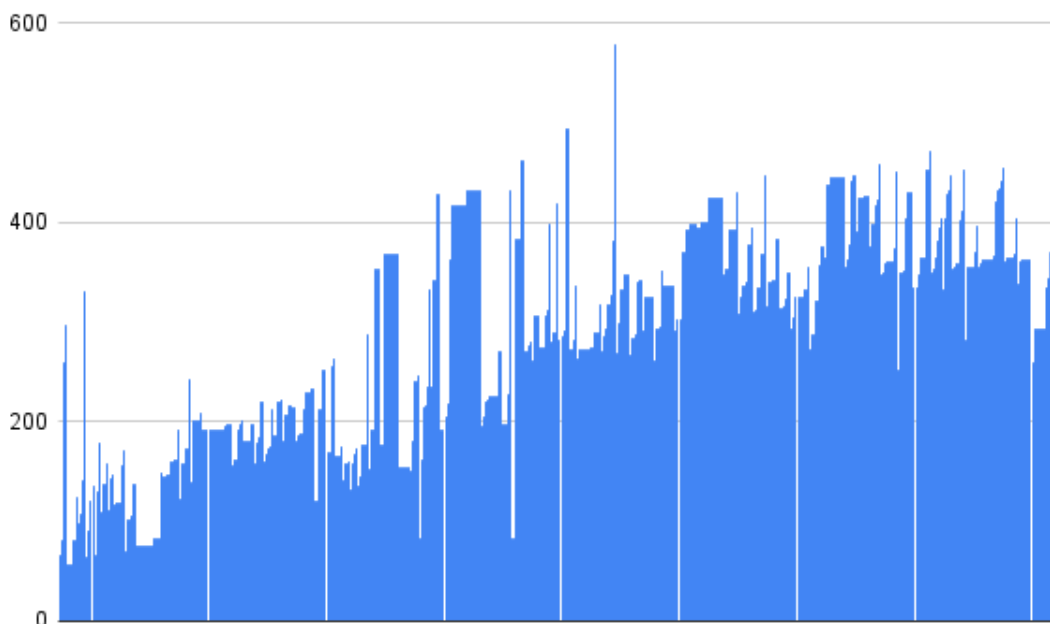
2.13. Handläggningstid för ärenden som avgjordes under första halvåret 2022

Tabellen visar från det första ärenden som avgjordes i januari 2022 till det sista ärendet som avgjordes i juni 2022.

Handläggningstiden för ärenden som avgjordes under första halvåret av 2022 var som minst 253 dagar och som mest 516 dagar.

2.14. Handläggningstid för samtliga ärenden i materialet från januari 2020 till och med juni 2022

Tabellen visar från det första ärenden som avgjordes i januari 2020 till det sista ärendet som avgjordes i juni 2022.

Det har visat sig att handläggningstiden i snitt under perioden har ökat från 159 dagar 2020, 287 dagar 2021 och till 373 den första halvan av 2022.

Tabell 8. Handläggningstid i dagar

	-100 dagar		101-150		151-200		201-250		251-300		301-350		351-400		401-		Totalt
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Handelshögskolan	15	12%	12	9%	30	23%	16	12%	17	13%	22	17%	11	8%	7	5%	130
Sahlgrenska akademien	3	2%	8	5%	16	9%	16	9%	10	6%	26	15%	52	31%	39	23%	170
Naturvetenskaplig fakultet	0	0%	1	2%	1	2%	0	0%	5	11%	2	4%	13	28%	24	52%	46
Samhällsvetenskaplig fakultet	6	6%	12	12%	21	20%	8	8%	24	23%	16	16%	13	13%	3	3%	103
Humanistisk fakultet	0	0%	0	0%	1	11%	1	11%	3	33%	1	11%	2	22%	1	11%	9
Utbildningsvetenskaplig fakultet	2	4%	1	2%	17	38%	3	7%	4	9%	4	9%	9	20%	5	11%	45
Konstnärlig fakultet	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	100%	0	0%	0	0%	0	0%	1
IT-fakulteten	2	10%	1	5%	1	5%	1	5%	2	10%	6	29%	4	19%	4	19%	21
	28	5%	35	7%	87	17%	45	9%	66	13%	77	15%	104	20%	83	16%	525

Sju ärenden fattas på grund av att start eller slutdatum inte var angivet.

Det förefaller som om det endast är 5 % (28/525) av ärendena som har handlagts under den tid som processkartan över disciplinnämndens handläggningstid föreskriver. De ärenden som det har tagit längst tid att handlägga återfinns vid Naturvetenskapliga fakulteten där drygt hälften av ärendena har tagit 400 dagar eller längre tid. De flesta av dessa ärenden skedde under vårterminen 2020

vilket kan påverka hur lång handläggningstiden till slut blev. Vid ett möte med en av handläggarna³⁷ vid disciplinnämnden togs detta upp. Det framkom då att många studenter är svåra att nå med information och besked om proceduren och detta kan påverka tiden från misstanke till beslut.

Det ärende som har tagit kortast tid att handlägga tog 57 dagar, samhällsvetenskaplig fakultet och det som har tagit längst tid tog 578 dagar, och inträffade på Naturvetenskaplig fakultet.

På möte den 8 november 2022 mellan ombuden och två av handläggarna³⁸ för disciplinnämnden framkom det att handläggningstiden för de ärenden som tas upp av disciplinnämnden i slutet av höstterminen 2022 är i samma nivå, eller kortare, än innan pandemin. Några av de ärenden som avgörs i december 2022 skedde under november 2022, handläggningstiden är därmed betydligt kortare än tidigare under året.

3. Överklaganden

Disciplinnämndens beslut kan enligt 12 kap. 3 § Högskoleförordning (1993:100) överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Överklagandet ska skickas till den beslutande myndigheten, alltså i dessa fall universitetet, inom tre veckor efter att beslutet nådde studenten, 44 § Förvaltningslag (2017:900). Förvaltningsrätten har möjlighet att ändra universitetets beslut enligt yrkanden eller om de kan fatta beslut som är bättre för den enskilde utan att det samtidigt blir sämre för motstående enskilt intresse.

Den 23 mars 2022 kontaktades Förvaltningsrätten i Göteborg för att efterfråga om avgjorda mål från och med 1 januari 2020 till och med 23 mars 2022. Enligt Förvaltningsrätten i Göteborg har 25 stycken överklaganden hanterats under perioden 1 januari 2020 och 23 mars 2022 med den första domen 9 september 2020 och den sista under perioden 11 mars 2022. Av de överklaganden som hade inkommit har sedermera två stycken återtagits av studenten som har överklagat och det har då resulterat i 22 domar och ett beslut i det efterfrågade materialet. Beslutet bestod i att avskriva ärendet då Göteborgs universitet själva ändrat sitt beslut i enlighet med 37 § Förvaltningslag (2017:900). Det enda beslut som förvaltningsrätten har ändrat, ändrades från en avstängning till en varning.

Den genomsnittliga tiden som studenten fick vänta mellan disciplinnämndens beslut och förvaltningsrättens dom var 35 dagar. Den kortaste tiden var 11 dagar och den längsta tiden var 86 dagar. Hur lång tiden blir beror på när studenten skickade in sitt överklagande. Enligt 44 § Förvaltningslag ska ett överklagande inkomma till beslutsmyndigheten inom tre veckor efter att beslutet meddelades. I de fall då förvaltningsrätten får in ett överklagande snabbt efter disciplinnämndens beslut kommer tiden mellan beslut och dom av naturliga anledningar att vara kortare.

Den 28 september 2022 efterfrågades domar och prövningstillstånd gällande Högskoleförordningen från Högsta förvaltningsdomstolen, HDF. Det svar som HDF gav var:

³⁷ Kristofer Johansson.

³⁸ Kristofer Johansson och Anna Elvö.

“Hej,

Det finns inga domar de senaste 10 åren som matchar er förfrågan. Däremot hittar jag en dom från 2020 rörande avisad talan måltyp 37/06 (Högskoleförordningen) Bifogar domen. Vi kan heller inte söka så pass specificerat, så som paragraf i ett lagrum.

Sedan 2012-09-28 har det meddelats ej prövningstillstånd i 121 mål inom måltyp 37/06

Med vänlig hälsning”

Den dom från 2020 som tjänstepersonen refererar till gällde en students rätt till rättsprövning enligt artikel 6.1 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, EKMR, av skadestånd från Kammarkollegiet och berörde således inte disciplinnämndens arbete.

4. Ombudens avslutande reflektioner

Protokollen från disciplinnämnden genererade ett stort material och mycket information. Syftet med denna rapport var att kartlägga vilka ärenden som avgjordes av disciplinnämnden under perioden januari 2020 till och med juni 2022. I kartläggningen redovisas statistik över vilka förseelser som har hänt, handläggningstid, hur disciplinnämnden avgjorde ärende, vad praxis gällande beslut är, hur fördelningen över universitetet samt juridiskt kön ser ut.

Detta är en tvärsnittundersökning eller en cross sectional study, vilket innebär att den ger en bild av en population under en specifik period.

4.1. Kvinnor och män

Underlaget visar att könsfördelningen är identisk med könsfördelningen vid Göteborgs universitet, kvinnor 65 % och män 35 %. Det är dock viktigt att tänka på att könsfördelningen på olika utbildningar kan se annorlunda ut då det finns utbildningar i det genomgångna materialet med en majoritet av kvinnor eller män beroende på ämne. Eftersom ärendena som har avhandlats i disciplinnämnden inte är jämnt fördelade över alla utbildningar kan det av naturliga anledningar vara en majoritet av kvinnor eller män beroende på utbildning.

4.2. Påföljd

Majoriteten av protokollen, 65 % visar att disciplinnämnden beslutar om en påföljd vilken kan vara avstängning, 59 % eller varning, 6 %. Drygt en tredjedel av ärendena avskrivs.

Vad gäller påföljd förefaller det i detta material som om män i något högre utsträckning än kvinnor får en avstängning, 65 % mot 55 %. Vad gäller påföljden varning finns det ingen skillnad mellan könen. Bland de ärenden som avskrivs, 36 %, förefaller det som kvinnor i något högre utsträckning än män får ärendet avskrivet, 39 % mot 30 %. Vad detta beror på har inte undersökts närmare i det genomgångna materialet. Det är inte en jämn fördelning mellan könen på alla universitetets utbildningar och former för examination varierar stort beroende på ämne. Könsfördelningen kan påverkas av hur studenter väljer utbildning och hur den utbildningen genomför examinationer. De kurser som har flest ärenden enligt disciplinnämndens protokoll är ofta kunskapstunga där

studenten sällan skriver egna arbeten i diskuterande form. Dessa kurser examineras alla genom bland annat skriftlig tentamen.

4.3. Fakulteter med flest ärenden

De tre fakulteter som har haft flest ärenden är Sahlgrenska akademien, 32 %, Handelshögskolan, 24 % och Samhällsvetenskapliga fakulteten, 20%. Att dessa fakulteter har flest ärenden enligt disciplinnämndens protokoll ska inte tolkas som att studenter vid dessa fakulteter har större benägenhet att försöka vilseleda vid examination. Att dessa fakulteter har flest anmälda ärenden kan istället möjligtvis förklaras med hur examinationerna är upplagda, hur det ämnen som studenterna läser brukar examineras eller hur kursansvariga och övrig personal hanterar misstänkta vilseledanden.

4.4. Institutioner med flest ärenden

De institutioner som har haft flest ärenden i disciplinnämnden för prövning den undersökta perioden är:

<i>Företagsekonomiska institutionen,</i>	62 ärenden	(12 %)
<i>Institutionen för Biomedicin</i>	49 ärenden	(9 %)
<i>Graduate school,</i>	46 ärenden	(9 %)
<i>Institutionen för odontologi,</i>	40 ärenden	(8 %)
<i>Institutionen för neurologi och fysiologi.</i>	38 ärenden	(7 %)

De kurser som hade fler ärenden än 10 var:

<i>TP1MH1</i>	24 ärenden	16 avskrevs	8 påföljd
<i>LÄG013</i>	24 ärenden	6 avskrev	18 påföljd
<i>BIR200</i>	21 ärenden	11 avskrevs	10 påföljd
<i>FH1107</i>	15 ärenden	10 avskrevs	5 påföljd
<i>L3MA11</i>	14 ärenden	14 avskrevs	0 påföljd
<i>KER240</i>	11 ärenden	3 avskrevs	8 påföljd i form av varning
<i>FEG200</i>	10 ärenden	0 avskrevs	10 påföljd

TP1MH1, Människan i hälsa 1, är en kurs på termin 1 på Tandläkarprogrammet på 24 hp. **LÄG013** är en kurs i Molekylär cellbiologi på 16,5 hp och ingår i Läkarprogrammet. **BIR200** är en kurs i cellbiologi på 15 hp och utgör en del av Receptarieprogrammet. **FH1107** är en kurs i Internredovisning på 15 hp och kan ingå i kandidatprogrammet för Offentlig förvaltning. **L3MA11** är en kurs i Matematik för lärare på 15 hp. **KER240** är en kurs inom Receptarieprogrammet på 15 hp om läkemedels ursprung, struktur och toxikologi. **FEG200** är en fristående kurs i Företagsekonomi på 30 hp.

4.5. Fakulteter med få ärenden

Som tidigare har kommenterats är det tre fakulteter som har flest antal ärenden i disciplinnämnden. Övriga fakulteter har under 9 % av de totala antalet ärenden. Konstnärlig fakultet har haft ett ärende under perioden och når därför inte upp till 1 %. Ärendet resulterade inte heller i en påföljd för studenten. Humanistisk fakultet har under perioden haft 2 % av ärendena. Varför Humanistiska fakulteten och Konstnärliga fakulteten har haft så få ärenden går inte att svara på utifrån det insamlade materialet. Att Konstnärliga fakulteten har få ärenden kan bero på hur kurserna examineras i sig. På Konstnärliga fakulteten arbetar studenter ofta med sina egna konstnärliga

projekt och utbildningen består ofta av praktiskt arbete med färre kurser som examineras på text. Humanistiska fakulteten använder ofta textbaserade examinationer och hur det kommer sig att det finns få ärenden från Humanistiska fakulteten i disciplinnämndens ärenden skulle kräva en annan slags genomgång än den som har genomförts här.

4.6. Institutioner med få ärenden

Vid Göteborgs universitet finns det 38 institutioner³⁹ och i det undersökta materialet är det 26 av dessa representerade. Av dessa finns det tre institutioner som har haft ett ärende anmält under den undersökta perioden. Dessa är Institutionen för kulturvetenskaper, Institutionen för kliniska vetenskaper och HDK-Valand. I materialet finns det totalt 203 kurser representerade och av dessa är det 105 stycken som endast har ett ärende den undersökta perioden.

4.7. Ärendetyper och varför plagiat är vanligast

Plagiat står för 65 % av de olika ärendetyperna som har redovisats i materialet. Enligt ombudens erfarenhet är det vanligt att studenter använder sig av anteckningskällor som Studoku eller Quizlet samt att det är en grupp av studenter inom samma grupp eller samma kurs som delar på anteckningar. I vissa fall går också anteckningar i arv genom flera kursomgångar. Detta kan innebära att studenterna har ett mindre material att hänvisa till i inlärningsituationen. Istället för att läsa kurslitteratur läser en del studenter, enligt egen redovisning, oftast gamla anteckningar och tentamina. Detta innebär inte bara en större risk för att text matchas i Ouriginal utan även att studenten får en begränsad kunskap beroende på vad andra har antecknat.

Flera studenter har berättat om hur de går tillväga när de studerar inför en tentamen. De skapar dokument med olika källor och därefter blir det svårt att veta vad som är vad om inte källan anges direkt i texten. När texten är lite ändrad efter studentens eget sätt att skriva upplevs texten som studentens egen text och egna ord. Uppsåtet behöver inte, enligt studenten, vara att försöka att vilseleda men processen blir ändå densamma för studenten. Om studentens förklaring inte framstår som orimlig kan detta innebära att ärendet avskrivs när Disciplinnämnden väl hanterar ärendet. Det kan vara en stor fördel för studenten att se hur en godkänd uppgift ser ut för att anses som korrekt genomförd, men detta förefaller även att vara en pedagogisk utmaning för undervisande lärare. När studentens studieteknik baseras på att omformulera andras godkända examinationer framstår det som att kunskapen får en mindre grundkälla oavsett om detta leder till en disciplinär förseelse eller inte. Många studenter berättar också att de memorerar texter från olika källor, vilket innebär att förståelsen för ämnet och den egna kunskapen i ämnet möjligtvis kan variera. Detta är speciellt känsligt när det handlar om att tredje man är inblandad dvs vid till exempel patientkontakt inom VFU eller praktik. Om studentens teknik är att memorera kan detta också innebära att studenten blir misstänkt för vilseledande i form av plagiat av någon annans text.

Andra ärendetyper som under andra perioder, enligt ombudens erfarenhet, har varit vanliga är betydligt mer sällsynta under den undersökta perioden. Tidigare har mobiltelefoner i tentamenssalen varit en relativt vanlig förseelse. I det undersökta materialet står mobiltelefoner, lappar eller andra otillåtna hjälpmedel i tentamenssal för ett fåtal ärenden. Det är rimligt att anta att denna minskning har att göra med examinationer på distans. De ärenden som återfinns i materialet har till största del genomförts på distans även om universitetet öppnade för examination i tentamenssal i mitten av pandemin. De tentamina som genomfördes genom digital examination i

³⁹ <https://studentportal.gu.se/fakulteter-institutioner?skipSSOCheck=true.2022-12-07>.

hemmiljö har liknande utformning som tentamen i sal. Även dessa examinationer har ofta körts genom Ouriginal. Om tentamen då har liknande text som annan källa kan tentamen misstänkas för att innehålla plagiat. Om tentamen hade skrivits i sal och en student medvetet hade försökt att vilseleda hade troligtvis misstanken blivit otillåtet samarbete eller otillåtna hjälpmedel istället.

4.8. Handläggningstiden

Medelvärdet för antalet dagar i det undersökta materialet, totalt, är 280 dagar vilket innebär ca nio månaders väntan på att få ett beslut från disciplinnämnden. Endast 5 % av ärenden har hanterats under 100 dagar. Vart femte ärende har haft en handläggningstid på 351–400 dagar. Den fakultet som har tagit längst tid att handlägga ett ärende är naturvetenskaplig fakultet där hälften av ärendena har haft en handläggningstid på mer än 400 dagar. Vid Sahlgrenska akademien har vart fjärde ärende tagit över 400 dagar. Den långa handläggningstiden har ofta inneburit att studenterna har känt sig oroliga och stressade och detta kan också ha påverkat studenternas studieprestationer. Varför handläggningstiden vid dessa två fakulteter är lång har inte undersökts. I vissa fall är handläggningstiden när ärendet skickats vidare till disciplinnämnden lång, i andra fall kan ärendet ha varit kvar på institutionsnivå under en längre tid och i andra situationer kan de vara studenten själv som inte svarat på misstanken. Eftersom en enskild ska få möjlighet att besvara den misstänkta förseelsen blir handläggningstiden längre om en student medvetet eller omedvetet håller sig undan. I vissa fall är studenten inte längre student när ärendet tas upp i disciplinnämnden. Studenten kanske går ett yrkesinriktat program och har redan fått både examensbevis och yrkeslegitimation. Oavsett tas ärendet upp i disciplinnämnden, men eftersom studenten inte längre är student vid Göteborgs universitet blir en eventuell avstängning tandlös. Det som finns kvar är ett protokoll som visar vad disciplinnämnden har beslutat. Detta protokoll är allmän handling. Ett ärende får enligt 10 kap. 1 § 2 st. HF inte vidtas mot student om det har gått mer än två år sedan förseelsen utfördes. Detta innebär att om en student inte kan nås på två år eller om ärendets handlingar förläggs så kan inte påföljd utdelas. Om det har funnits sådana ärenden under den undersökta perioden har inte undersökts.

4.9. Överklaganden

I materialet ingick det 532 protokoll och de som fick en påföljd i form av varning eller avstängning, 65 % (343/532) har rätt att överklaga disciplinnämndens beslut till Förvaltningsrätten i Göteborg. I materialet fick 343 ärenden en överklagningsbar påföljd. I det undersökta materialet är det 25 ärenden som är överklagade och av dessa ärenden ändrade Förvaltningsrätten i Göteborg ett beslut och Göteborgs universitet själva ett beslut. Detta innebär att 7 % (25/343) av de studenter som fick en påföljd valde att utnyttja sin rätt att överklaga. Eftersom de begärda handlingarna från Förvaltningsrätten i Göteborg endast sträcker sig fram till den 23 mars 2022 kan fler ärenden som har avgjorts av disciplinnämnden vid Göteborgs universitet överklagats under april till och med juli. I och med att Förvaltningsrätten i Göteborg endast ändrade ett av disciplinnämndens beslut torde det innebära att disciplinnämndens beslut var korrekta utifrån Förvaltningsrättens i Göteborg syn.

5. Förslag till förbättringar

Många studenter upplever en oro och stress när de blir misstänkta för en disciplinär förseelse och den första kontakten med kursansvarig eller examinator kan kännas obehaglig. Många institutioner informerar direkt vid kallelsen till ett första möte om att studenten kan ta med sig ett ombud, något som en del studenter också gör. Ombuden är då med från början och kan informera om processen från det första mötet till dess att ärendet avgörs i disciplinnämnden. Det kan också vara skönt att

kunna prata igenom vad som sades vid mötet då studenten kanske inte alltid uppfattar allt vad som sägs på mötet på grund av stress och känslor. Den hjälp och det stöd ombuden kan ge brukar vara uppskattat av både studenter och institutioner. Det hade varit positivt om alla institutioner ger studenten information om att denna möjlighet finns redan i det initiala skedet.

Vissa institutioner berättar inte i kallelsen, till det första mötet, vad studenten är misstänkt för. Detta kan göra ombudens arbete svårt på grund av att varken ombudet eller studenten inledningsvis känner till på vilket sätt studenten behöver hjälp. Det är inte alltid studenten kan berätta vad det är som har hänt och då blir det svårt att ge en bra återkoppling till studenten. Ibland kommer ombuden in först strax innan ärendet skall behandlas i disciplinnämnden och då är det mer begränsat vad ombuden kan göra förutom att vara med som ett stöd under själva mötet. Beroende på utfallet i disciplinnämnden kan ombuden också hjälpa till att skriva ett eventuellt överklagande till Förvaltningsrätten i Göteborg. En del studenter lider i det tysta och vågar inte berätta för sina närmaste om att de har blivit misstänkta och detta kan utgöra ytterligare ångest som i sin tur kan påverka studentens livssituation på ett negativt sätt. Detta blir speciellt kännbart när handläggningstiden har varit lång. De studenter som är unga och speciellt de som fortfarande bor med sina föräldrar kan uppleva detta som extra svårt. Våra förslag till förbättringar är därför:

- *alla institutioner informerar om att ombuden finns som ett stöd för studenten,*
- *alla institutioner föreslår att studenten tar med ett ombud till det första mötet med institutionen,*
- *alla institutioner berättar inledningsvis, i skrift, för studenten varför studenten är anklagad och vilken typ av förseelse/vilseledande studenten är misstänkt för,*
- *alla institutioner tillhandahåller materialet som misstanken grundar sig på i ett så tidigt skede som möjligt,*
- *disciplinnämnden fortsätter sitt arbete med att hålla handläggningstiden så kort som möjligt,*
- *alla institutioner är noggranna med att informera studenterna om hur kurser och missade moment tas igen,*
- *alla institutioner är behjälpliga med registrering på kommande kurser och examinationer enligt gällande regelverk i de fall en student inte kan registrera sig själv i Ladok,*
- *alla institutioner arbetar proaktivt med studenters akademiska skrivande och studieteknik*

6. Slutdiskussion av presidiet

Alla institutioner måste tillhandahålla underlaget som misstanken grundar sig i i ett så tidigt skede som möjligt. Detta för att skapa goda förutsättningar för studenten att kunna vara väl förberedd, ta reda på relevant information samt kontakta en ombudsman för eventuell hjälp och stöd. Informationen till studenten om att ombuden finns och att de bör ta kontakt med dem bör ske omgående då studenten har meddelats att misstanke om eventuellt vilseledande har förekommit. Det är även viktigt för ombuden att få information gällande de studenter som är i behov av deras hjälp i god tid. För att underlätta arbetet för ombuden bör de endast vara tillgängliga för de studenter som begär assistans. Att ombuden ska infinna sig under själva mötet med Disciplinnämnden även om studenten i fråga inte tillfrågat ombuden om hjälp är inte effektivt. Ombuden är alltid tillgängliga per telefon, även under pågående möte.

En av de viktigaste proaktiva insatserna institutionerna kan arbeta med är förbättra studenters akademiska skrivande och deras studieteknik. Detta hjälper studenten att utveckla sina kunskaper och färdigheter, vilket i sin tur bidrar till framgång inom deras studier och att färre ställs inför disciplinnämnden. Disciplinnämnden bör fortsätta att arbeta för att handläggningstiden skall förbli så kort som möjligt. Långa handläggningstider skapar stress och oro för studenten i fråga, och kan i sin tur påverka deras akademiska prestationer negativt. Handläggningstiderna har sedan pandemin sänkts och det är något som är positivt.

Universitetet bör även se över vilket stöd man kan ge internationella studenter, vilket är en stor grupp av studenter som hamnar i disciplinnämnden. Det vittnas om att den akademiska kulturen som finns på Svenska lärosäten kan vara en utmaning för dessa studenter, och därmed bör stödet till dem utvecklas. Internationella studenter har ofta en annan bakgrund och kultur än inhemska studenter, vilket kan göra det svårare för dem att anpassa sig till den svenska akademiska kulturen och regelverket. Det är också viktigt att erbjuda extra stöd till internationella studenter i form av informationsmöten och handledning. Detta kan hjälpa internationella studenter att förstå de akademiska reglerna och normerna, och hur de kan anpassa sig till den svenska kulturen.

Göteborgs universitet, studentkårerna och studenterna måste arbeta för att skapa en miljö som är välkomnande och inkluderande för internationella studenter och doktorander. Detta kan innefatta att organisera sociala evenemang och nätverkstillfällen där internationella studenter kan träffa andra studenter och få stöd från lärare och personal på lärosätet. Det är viktigt att universitetet utökar stödet till internationella studenter och doktorander. Detta kan uppnås genom att tillhandahålla extra stöd under processens gång. Genom att erbjuda dessa resurser kan vi hjälpa internationella studenter att anpassa sig till den svenska akademiska kulturen och på så sätt minska risken för disciplinära överträdelser.